

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **1/ Ing. I.C.T., L.S.**, IČO: X., žalobcu **2/ Z.C. - C., L.S.**, IČO: X., obaja zastúpení JUDr. J.B., advokát, Advokátska kancelária B., F.N. proti žalovanému: **S., s. r. o., M.B.**, IČO: X., zastúpený: JUDr. E.B., advokátka, K.B., **o zaplatenie 18 812,39 eur (566 742, Sk)**, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 63 Cb 82/2005, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 29. septembra 2010, č. k. 41 Cob 190/2010-420, takto

r o z h o d o l:

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 29. septembra 2010, č. k. 41 Cob 190/2010-420 a rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica z 26. marca 2010, č. k. 63 Cb 82/2005-365 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súde Banská Bystrica na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e:

Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom z 26. marca 2010, č. k. 63 Cb 82/2005-365 žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 246,55 eur a žalobcovi 2/ zaplatiť sumu 966,13 eur.

V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobcovia 1/ a 2/ sa žalobou domáhali, aby súd zaviazal žalovaného zaplatiť im sumu 566 742 Sk (18 812,39 eur). Svoj nárok odôvodnili tým, že so žalovaným uzatvorili písomnú kúpnu zmluvu, ktorá určovala základné podmienky ich obchodných vzťahov a vzájomnej spolupráce, na základe ktorej podľa objednávky žalovaného dodávali žalovanému tovar. Zo strany žalobcov bol tovar žalovanému riadne dodaný, pričom žalovaný sa zaviazal zaplatiť za tovar dohodnutú kúpnu cenu v lehote

splatnosti 7 dní, resp. ako bola uvedená na jednotlivých faktúrach. V zmluve sa žalovaný zaviazal zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ úroky z omeškania pre prípad porušenia povinnosti zaplatiť za dodaný tovar riadne a včas vo výške 0,05% z hodnoty fakturovanej čiastky za každý deň omeškania a 0,5% za každý deň omeškania z hodnoty fakturovanej čiastky po 30 dňoch omeškania. Žalovaný sa omeškal s platením faktúry vystavenej žalobcom 1/ č. 102001 v sume 329 500,10 Sk, pričom svoj dlh svojvoľne splácal v niekoľkých splátkach. Za uvedené omeškanie žalobca 1/ vyčíslil úroky z omeškania vo výške 109 096,70 Sk. Žalovaný sa omeškal i s úhradou vystavených faktúr zo strany žalobcu 2/, a to faktúr č. 102011, 102012 a 102013, ktoré rovnako splácal svojvoľne v splátkach po lehote splatnosti a nezaplatil dohodnutý úrok v celkovej výške 457 645,30 Sk.

Súd prvého stupňa vo svojom odôvodnení poukázal na nález Ústavného súdu ČR zo 7. mája 2009 pod č. LÚS523/07, so závermi ktorého sa vzhľadom na námietky žalovaného o výške primeranosti dohodnutých úrokov z omeškania stotožnil. Dohodu o výške úrokov z omeškania v zmysle čl. VI kúpnych zmlúv 7/2001 a 15/2001, uzavretú medzi účastníkmi konania, považoval v zmysle § 39 v spojitosti s § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka za neplatnú a výkon tohto práva žalobcami 1/ a 2/ v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku. V danom prípade nie je rozhodujúce, či obchodné vzťahy medzi účastníkmi konania, na základe ktorých došlo k oneskorenej úhrade faktúr, sa spravovali ustanoveniami kúpnej zmluvy č. 7/2001, resp. 15/2001 alebo dohodou účastníkov v decembri, ako to tvrdil žalovaný. Pre rozhodnutie veci je dôležité, že došlo k dodávke tovaru zo strany žalobcu žalovanému, o čom svedčia potvrdené dodacie listy, kúpna cena bola vyfakturovaná, čo je dôkazom uzavretia kúpnych zmlúv medzi účastníkmi konania. Kúpna cena dodávaného tovaru nebola žalovaným uhradená v lehote splatnosti. Na základe vykonaných dôkazov mal súd preukázané, že žalovaný bol v omeškaní s úhradou faktúr, ktoré žalobca špecifikoval v žalobe. V zmysle § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka, účinného do 31. januára 2004, mali žalobcovia 1/ a 2/ právo uplatňovať si úrok z omeškania o 1% vyšší, než je úroková sadzba poskytovaná bankami v čase uzavretia zmluvného vzťahu. Z dodacích listov mal súd preukázané, že k dodávkam tovaru žalovanému došlo v období január až apríl 2002. Podľa prehľadu základnej úrokovej sadzby NBS mal súd preukázané, že v danom období bola úroková sadzba vo výške 7,75%. Súd žalobcom 1/ a 2/ priznal úrok z omeškania vo výške 8,75 % v súlade s § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka. Za oneskorenú faktúru č. 102001 súd žalobcovi 1/ priznal nárok na úrok z omeškania vo výške 246,55 eur. Za oneskorenú úhradu faktúry č. 102011 priznal žalobcovi 2/ úrok z omeškania vo výške 7 204,90 Sk a za oneskorenú úhradu faktúry č. 102012 mu priznal úrok z omeškania vo výške 11 015,20

Sk. Za oneskorenú úhradu faktúry č. 102013 súd žalobcovi 2/ priznal úrok z omeškania vo výške 10 885,60 Sk. Celkový nárok žalobcu 2/ je 966,13 eur. Súd neprihliadol k námietkam žalovaného na vystavenú zmenku, nakoľko práva a nároky z nej neboli majiteľom zmenky uplatnené v súdnom konaní a tieto sú vzhľadom na dohodnutý čas zročnosti i v prípade jej uplatnenia premlčané. Záverom uviedol, že o trovách konania súd rozhodne po právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Na odvolanie žalobcov 1/ a 2/ Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací napadnutým rozsudkom zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalovaného zavial zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 3 621,34 eur a žalobcovi 2/ sumu 15 191,04 eur. Zároveň žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi 1/ trovy odvolacieho konania vo výške 202,49 eur a žalobcovi 2/ trovy odvolacieho konania vo výške 853,50 eur.

V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalovaný v konaní namieta, že dohodnuté sadzby úrokov sú neprímerane vysoké, sú v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku. Súd prvého stupňa pri svojom rozhodovaní vychádzal z nálezu Ústavného súdu Českej republiky zo 7. mája 2009, č. I.ÚS 523/07, ktorý sa týkal primeranosti výšky úrokov z omeškania. Súd prvého stupňa dospel k záveru, že úrok z omeškania vo výške 182% ročne, ako je to v preskúvanom prípade, je za hranicou, ktorú možno považovať za adekvátnu. Neúmerná výška úrokov môže byť oprávnene pocitovaná dotknutým subjektom ako nespravodlivá, a to i bez ohľadu na to, či je v konkrétnom prípade pre neho likvidačná alebo nie. Odvolací súd sa s uvedeným nálezom Ústavného súdu Českej republiky nestotožnil, pri svojom rozhodovaní vychádzal z viacerých rozhodnutí Najvyššieho súdu SR. Odvolací súd poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3 Obdo 3/96, v zmysle ktorého dovolací súd dospel k záveru, že dojednanú výšku úrokov z omeškania vo výške 0,18% denne z dlžnej sumy by mal súd rešpektovať. Podobne v rozhodnutí pod sp. zn. 6 Obdo 21/2007 dovolací súd konštatoval, že úrok z omeškania 0,1% denne za obdobie prvých 30 dní a vo výške 0,2% denne za obdobie nasledujúce od 30. dňa omeškania bol dohodnutý medzi žalobcom a žalovaným v zmluve, čo v rámci zmluvnej voľnosti neodporuje ust. § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka. Rovnako aj v rozsudku Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5 Obo 7/2007, považoval súd úrok vo výške 0,1% denne z dlžnej sumy za primeraný. V danom prípade si účastníci dohodli úrok z omeškania vo výške 0,05% denne z hodnoty fakturovanej čiastky a vo výške 0,5% denne z hodnoty fakturovanej čiastky po 30. dňoch splatnosti daňového dokladu. V prípade, ak by žalovaný zaplatil faktúry v lehote splatnosti, nevzniklo by žalobcom 1/ a 2/ právo na úrok z omeškania, prípadne, ak by aj omeškanie nepresahovalo 30 dní, bol by povinný zaplatiť úrok z omeškania len vo výške

0,05% denne z dlžnej sumy. Odvolací súd sa nestotožnil s obranou žalovaného, že v danom prípade ide o neprimerane vysoké úroky z omeškania, ktoré nepoužívajú právnu ochranu. Žalovaný sa správal v rozpore s poctivým obchodným stykom, pretože tovar zo strany žalobcu mu bol dodaný, tento tovar žalovaný prevzal a bol povinný zaplatiť kúpnu cenu. Kúpnu cenu síce zaplatil, ale nie v lehote splatnosti predmetných faktúr, preto sám žalovaný spôsobil, že mu vznikla povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ úroky z omeškania. Odvolací súd má za to, že účastníci sú podnikatelia, dobrovoľne si výšku úrokov z omeškania v zmluve dohodli, platí zmluvná voľnosť strán, preto odvolací súd takto dohodnutú výšku úrokovej sadzby nepovažoval za výšku v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku.

O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 151 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O. s. p.“) a úspešným žalobcom 1/ a 2/ priznal trovy odvolacieho konania, pozostávajúce zo zaplatených súdnych poplatkov za odvolanie.

Proti napadnutému rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie. Podľa dovolateľa v konaní pred dovolacím súdom sa žalovanému ako účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f) O. s. p. Podľa názoru dovolateľa odvolací súd mal v danej veci nariadiť pojednávanie, keďže založil svoje rozhodnutie na iných právnych záveroch ako súd prvého stupňa, čo vyústilo k prekvapivému právnemu posúdeniu veci odvolacím súdom, rovnako mal v zmysle § 213 O. s. p. umožniť účastníkom vyjadriť sa k veci, možnosť zúčastniť sa jej prejednávania osobne. S novým právnym názorom sa žalovaný nemal možnosť oboznámiť, ani sa k nemu vyjadriť, čím mu odvolací súd znemožnil realizáciu jeho procesných práv a odňal mu možnosť konať pred súdom. Ďalej má dovolateľ za to, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci podľa § 241 ods. 2 písm. b) O. s. p. Takouto vadou je procesné pochybenie odvolacieho súdu, keď tento bez vykonania dokazovania alebo jeho zopakovania rozhodol o zmene rozsudku súdu prvého stupňa, vychádzajúc pritom z iných dôvodov a skutočností, než tých, ktoré boli predmetom konania pred súdom prvého stupňa. Žalovaný poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4 Obo 216/96, v ktorom vyslovil súd názor, že hoci pre určenie úrokov z omeškania v obchodných záväzkových vzťahoch platí zmluvná voľnosť, neznamená to, že by bola úplne neobmedzená. Úrok z omeškania má vo svojej podstate zabezpečovaciu funkciu a je akousi paušalizovanou náhradou a má veriteľovi zabezpečiť primeranú satisfakciu za nespĺnenie dohodnutých povinností zo strany dlžníka. Táto satisfakcia však nemôže veriteľovi priniesť bezdôvodné zvýhodnenie, preto priznanie dohodnutého úroku v neobmedzenej výške by mohlo druhej strane zakladať vznik bezdôvodného obohatenia, v záujme predídania ktorému je súd povinný neposkytnúť ochranu

ust. § 265 Obchodného zákonníka. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí poukazuje na viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, avšak priznaná výška úrokov priznaných žalobcom presiahla hranicu 182% p. a., ktorá je podľa žalovaného odporujúca poctivým obchodným zvyklostiam. Ďalej má žalovaný za to, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný. Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa bez ohľadu na akékoľvek okolnosti prípadu, napr. nepreukázanosť, že žalovaný obvykle v obchodných vzťahoch uzatváral zmluvy s takto dohodnutým úrokom z omeškania. Odvolací súd sa nezaoberal inými, v prvostupňovom konaní vykonanými dôkazmi a preukázanými skutočnosťami a rozhodol len na základe vlastnej úvahy. Podľa žalovaného odvolací súd svoje rozhodnutie založil len na vyvrátení záverov súdu prvého stupňa, čím nie je preukázaná opodstatnenosť napadnutého rozhodnutia. Rozhodnutie je neúplné a nepreskúmateľné. Ďalej podľa žalovaného napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. Odvolací súd síce na daný prípad aplikoval správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil. Odvolací súd nesprávne vyložil ust. § 265 Obchodného zákonníka, keď opomenul, že predpisy vydané na ochranu určitých osôb treba vykladať tak, aby sa im zamýšľanej ochrany dostalo. Žalovaný navrhol, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil na nové konanie. Záverom požiadal o odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia podľa § 243 O. s. p.

Žalobcovia 1/ a 2/ sa k dovolaniu žalovaného nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie bolo podané v lehote stanovenej v § 240 ods. 1 O. s. p. a po preskúmaní veci v zmysle § 242 ods. 1 O. s. p. dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je dôvodné.

Podľa § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Podľa § 238 ods. 1 O. s. p. dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý je prípustný len proti zákonom výslovne určeným právoplatným rozhodnutiam odvolacieho súdu. V predmetnej veci odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa, a preto je dovolanie v zmysle § 238 ods. 1 v danej veci prípustné.

Dovolateľ v dovolaní namieta, že odvolací súd mu svojim postupom odňal možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f), keď zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa bez toho, aby nariadil pojednávanie a v zmysle § 213 O. s. p. neumožnil účastníkom vyjadriť

sa k veci. Ďalšou vadou, ktorú dovolateľ namieta je, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) O. s. p. tým, že odvolací súd bez vykonania dokazovania alebo jeho zopakovania rozhodol o zmene rozsudku súdu prvého stupňa. Dovolateľ považuje rozhodnutie odvolacieho súdu za nepreskúmateľné z dôvodu nedostatočného odôvodnenia. Podľa dovolateľa rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.

Podľa § 237 písm. f) O. s. p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie taký postup súdu, ktorým znemožní účastníkovi konania realizáciu procesných práv priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Musí však ísť o znemožnenie realizácie konkrétnych procesných práv, ktoré by inak účastník mohol pred súdom uplatniť a z ktorých v dôsledku nesprávneho postupu súdu bol vylúčený.

Dovolací súd po preskúmaní rozhodnutia odvolacieho súdu a rozhodnutia súdu prvého stupňa dospel k záveru, že účastníkom konania bola postupom oboch súdov odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) O. s. p.

Súd prvého stupňa vo výroku svojho rozhodnutia zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 246,55 eur a druhým výrokom zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 2/ sumu 966,13 eur. Žiadny iný výrok uvedené rozhodnutie súdu prvého stupňa neobsahuje. Po spočítaní súm, na ktoré súd zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 1/ a žalobcovi 2/, dostaneme spolu sumu 1 212,74 eur. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa a rovnako aj z obsahu spisu vyplýva, že žalobcovia 1/ a 2/ si žalobou uplatnili voči žalovanému sumu 566 742 Sk, čo v prepočte konverzným kurzom je suma 18 812,39 eur. Ako je z uvedeného zrejme, súd rozhodol iba o sume 1 212,74 eur, ktorú zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcom 1/ a 2/, pričom nerozhodol o zvyšnej časti uplatneného nároku, t. j. o sume 17 599,65 eur. Táto skutočnosť nie je zrejma ani z obsahu odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa. Rovnako ani nemôže ísť o zrejmu nesprávnosť, prípadne chybu v písaní, ktorá by sa dala odstrániť postupom podľa § 164 O. s. p., nakoľko aj zo zápisnice z pojednávania, na ktorom súd prvého stupňa vyhlásil rozsudok, je zrejme, že súd nerozhodol o zvyšnej časti uplatneného nároku. V zmysle § 152 ods. 2 O. s. p. rozsudkom sa má rozhodnúť o celej prejednávanej veci, v danom prípade o celej časti uplatneného nároku. Pokiaľ je to účelné, môže súd rozhodnúť najskôr len o časti prejednávanej veci alebo o jej základe. Pôjde

o čiastočný alebo medzitýmny rozsudok. Z obsahu spisu, tvrdení účastníkov a z vykonaných dôkazov vyplýva, že v danom prípade nebolo účelné rozhodnúť čiastočným rozsudkom alebo medzitýmny rozsudkom. Súd vykonal všetky potrebné dôkazy a mal rozhodnúť o celej prejednávanej veci. Rovnako z obsahu odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa vyplýva, že nejde o čiastočný alebo medzitýmny rozsudok. Ďalej je z obsahu odôvodnenia zrejmé, že súd sa nestotožnil s výškou uplatnených úrokov z omeškania, ustanovenie čl. 6 kúpnej zmluvy č. 7/2001 zo 14. januára 2001 považoval v časti dohodnutých úrokov z omeškania za neplatné, a preto zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ zákonné úroky z omeškania, ktoré sú upravené v § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka. Súd mal však rozhodnúť aj o zvyšnej časti uplatneného nároku, pri danom právnom posúdení mal vo zvyšku žalobu zamietnuť.

Proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa podal právny zástupca žalobcov 1/ a 2/ odvolanie, avšak nie je zrejmé, proti akému výroku, keďže rozsudok súdu prvého stupňa zamietajúci výrok neobsahoval. Odvolací súd rozhodol o odvolaní žalobcov 1/ a 2/ tak, že ich odvolaniu vyhovel a rozhodnutie súdu prvého stupňa zmenil, avšak bez toho, aby napravil uvedené pochybenie súdu prvého stupňa.

Dovolací súd sa stotožnil s tvrdením dovolateľa, že odvolací súd bez vykonania dokazovania alebo jeho zopakovania rozhodol o zmene rozsudku súdu prvého stupňa, čím došlo k inej vade konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) O. s. p. Súd prvého stupňa pri svojom rozhodovaní vychádzal z iných skutkových zistení, ako odvolací súd. Pokiaľ bol odvolací súd toho názoru, že súd prvého stupňa vec nesprávne posúdil a vychádzal z nesprávnych skutkových zistení, mal odvolanie prejednať na pojednávaní a opätovne na ňom vykonať potrebné dôkazy, prípadne doplniť dokazovanie a vo veci rozhodnúť.

Dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutím súdu prvého stupňa a následne aj rozhodnutím odvolacieho súdu došlo k takým závažným procesným pochybeniam, ktoré majú za následok, že postupom súdov došlo k odňatiu možnosti účastníkov konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. Ide o vadu konania, pre ktorú musí dovolací súd rozhodnutie súdu vždy zrušiť, preto dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v zmysle § 243b ods. 2 O. s. p. zrušil. Keďže rozhodnutie súdu prvého stupňa má vady, pre ktoré sa zrušilo rozhodnutie odvolacieho súdu, dovolací súd v zmysle § 243b ods. 3 O. s. p. zrušil aj rozhodnutie súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konania.

Keďže dovolací súd dospel k záveru, že už z vyššie uvedených dôvodov je potrebné zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu a rozhodnutie súdu prvého stupňa, považoval za nadbytočné preskúmať ostatné žalovaným uplatnené dôvody dovolania.

V novom rozhodnutí rozhodne súd prvého stupňa aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania v zmysle § 243d ods. 1 O. s. p.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 8. februára 2012

JUDr. Anna Marková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Michaela Szöcsová